

Vergaderjaar 2003–2004

**20 454**

## **Voortgangsrapportage uitvoering wetten oorlogsgetroffenen**

**25 839**

## **Tegoeden Tweede Wereldoorlog**

**Nr. 67**

### **VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG**

Vastgesteld 27 februari 2004

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport<sup>1</sup> heeft op 4 februari 2004 overleg gevoerd met staatssecretaris Ross-van Dorp van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over:

- **de brief van de staatssecretaris van VWS d.d. 21 januari 2004 inzake de voortgangsrapportage beleid voor oorlogsgetroffenen (20 454/25 839, nr. 66);**
- **de brief van de staatssecretaris van VWS d.d. 27 maart 2003 inzake het advies van de Commissie Rechtsherstel Homoseksuelen Tweede Wereldoorlog (25 839, nr. 30) en beantwoording van commissievragen terzake d.d. 30 juni en 24 november 2003 (25 839, nrs. 32 en 33);**
- **de brief van de staatssecretaris van VWS d.d. 29 september 2003 houdende resultaten van het overleg tussen vertegenwoordigers van het Actiecomité Tweede Generatie van de Cliëntenraad WUV en de Directeur-Generaal Maatschappelijke Zorg (DGMZ) inzake de tijdelijke vergoedingsregeling (VWS-03-1252);**
- **de brief van de staatssecretaris van VWS d.d. 10 november 2003 inzake het Jaarverslag 2002 van de Pensioen- en Uitkeringsraad (VWS-03-1573).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

### **Vragen en opmerkingen uit de commissie**

Mevrouw **Verbeet** (PvdA) is bezorgd over de toename van het antisemitisme op school, straat en internet. Hoe wil de regering dit probleem aanpakken?

Ex-dwanganwerkers en slachtoffers van de Bersiap-periode hebben relatief weinig aanvragen ingediend voor een uitkering op basis van de Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940–1945 (Wubo). Wat vindt de staatssecretaris van de suggestie om de eerstelijnsgezondheidszorg te informeren over de mogelijkheden van de Wubo, zodat cliënten kunnen worden doorverwezen? De staatssecretaris onderschat de noodzaak van begeleiding door maatschappelijk werk bij afwijzing van aanvragen voor pensioen- en uitkeringswetten voor oorlogsgetroffenen. De korting op de subsidie voor de Stichting Pelita en de organisaties van Roma en Sinti is

<sup>1</sup> Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Kalsbeek (PvdA), Rijpstra (VVD), De Grave (VVD), voorzitter, Lambrechts (D66), Buijs (CDA), Atsma (CDA), ondervoorzitter, Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Kant (SP), Smits (PvdA), Örgü (VVD), Verbeet (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), Vergeer (SP), Vietsch (CDA), Tonkens (GroenLinks), Joldersma (CDA), Van Heteren (PvdA), Smilde (CDA), Nawijn (LPF), Van Dijken (PvdA), Timmer (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Hermans (LPF), Schippers (VVD) en Omtzigt (CDA).

Plv. leden: Rouvoet (ChristenUnie), Verdaas (PvdA), Griffith (VVD), Luchtenveld (VVD), Bakker (D66), Ferrier (CDA), Çörüz (CDA), Blom (PvdA), Halsema (GroenLinks), Gerkens (SP), Dijsselbloem (PvdA), Weekers (VVD), Tjong-A-Ten (PvdA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), De Ruiter (SP), Ormel (CDA), Van Gent (GroenLinks), Koomen (CDA), Waalkens (PvdA), Mosterd (CDA), Varela (LPF), Bussemaker (PvdA), Heemskerk (PvdA), Blok (VVD), Kraneveldt (LPF), Hirsi Ali (VVD) en Eski (CDA).

dan ook niet terecht. Hoe denkt de staatssecretaris de steun aan deze groepen in de toekomst te waarborgen?

Zestig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog leidt het aantonen van causaliteit tussen oorlogsomstandigheden en invaliditeit of ziekte in toenemende mate tot problemen bij de uitvoering van de wetten. Overweegt de staatssecretaris de causaliteitseis verder te versoepelen? Hoe gaat de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) hiermee om en wat is de rol van het NIOD? Mevrouw Verbeet stelt voor, een brede consultatieronde te organiseren met betrokkenen van de eerste generatie om een visie te ontwikkelen op de toekomst van de wetten.

Bij de uitkering door het Duitse fonds waarop Nederlandse ex-dwangarbeiders een beroep kunnen doen, doen zich grote problemen voor. De criteria waaraan aanvragen moeten voldoen, worden uiterst streng toegepast. De bewijsvoering is emotioneel zeer belastend en moeilijk te leveren. Bovendien is de lengte van de procedure onaanvaardbaar lang. Hoe gaat het fonds om met de bewijsvoering? Mevrouw Verbeet stelt voor, de verwerking van aanvragen van Nederlandse ex-dwangarbeiders bij het Duitse fonds in handen te geven van de Nederlandse overheid. Is de staatssecretaris, indien dit geen tijdwinst oplevert, bereid ambtelijke versterking naar Genève te sturen om de International Organisation for Migration (IOM) te helpen bij het afhandelen van de Nederlandse aanvragen? Was van tevoren bekend dat de uitvoeringskosten ten koste gaan van het totaal beschikbare bedrag? Hoeveel bedragen de uitvoeringskosten inmiddels? Is de staatssecretaris bereid ervoor te zorgen dat de Nederlandse informatielijn door een Nederlandstalig persoon wordt bemand?

Mevrouw Verbeet hecht groot belang aan voorlichting over de Tweede Wereldoorlog en de holocaust via het reguliere onderwijs. Wil de staatssecretaris met de minister van OCW overleggen of de positie van homoseksuelen in en eventueel na de oorlog behandeld kan worden in het kader van het eindexamenonderwerp geschiedenis in het voortgezet onderwijs? Hoe ziet de staatssecretaris de rol van de herinneringscentra en hoe kunnen deze hun rol nog naar behoren vervullen gezien de bezuinigingen waarvoor zij zich zien gesteld?

Mevrouw Verbeet vraagt aandacht voor de erbarmelijke staat van de expositie van de Staat der Nederlanden in het kamp Auschwitz. Wat gaat de staatssecretaris hieraan doen?

Mevrouw **Smilde** (CDA) stelt vast dat de doelgroep van de pensioen- en uitkeringswetten ten behoeve van oorlogsgetroffenen inmiddels de nodige moeite heeft met formulieren. Bovendien zijn de wetten ingewikkeld en is het moeilijk zoveel jaar na dato nog causaliteit aan te tonen. Wil de staatssecretaris overwegen de aanvraagprocedure te vereenvoudigen? De PUR heeft veel ervaring met de doelgroep en daarom moet niet te snel worden overgegaan tot overheveling van taken van de PUR naar de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Aangezien een steeds kleinere groep beroep doet op de Wubo en de Tijdelijke vergoedingsregeling psychotherapie naoorlogse generatie, vindt mevrouw Smilde het wenselijk om de territorialiteitseis te laten vervallen via een aanpassing van de wet of een ruimhartige toepassing van de hardheidsclausule. Het is schrijnend dat ex-dwangarbeiders zo lang in onzekerheid verkeren over een uitkering uit het Duitse of Oostenrijkse fonds. Daarom sluit mevrouw Smilde zich aan bij het voorstel van mevrouw Verbeet.

Sinds 1 februari heft Het Nationaal Monument Kamp Vught entreegeld om een gat in de begroting te dekken dat is ontstaan door bezuiniging op de subsidie van VWS en structurele exploitatieproblemen. Mevrouw Smilde is van mening dat er in beginsel geen entree mag worden geheven voor een bezoek aan een nationaal monument. Belemmert het heffen van entreegeld de toegankelijkheid van het monument? Kan de staatssecretaris hiertegen optreden? Zestig jaar na het einde van de Tweede Wereld-

oorlog is het tijd voor bezinning over de manier waarop de herinnering aan deze periode in stand gehouden kan worden. Wat is de visie van de staatssecretaris hierop?

De heer **Rijpstra** (VVD) wil graag duidelijkheid over het breed historisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door het NIOD. Op 12 december 2000 schreef toenmalig minister Borst dat er een breed historisch onderzoek zou worden ingesteld naar schade en rechtsherstel van de Indische gemeenschap tijdens de Japanse bezetting en de Bersiap. Het op 6 december 2001 getekende contract tussen het NIOD en het ministerie van VWS vermeldde echter geen onderzoek naar schade en rechtsherstel tijdens de Bersiap-periode. Hierop is een briefwisseling gevolgd tussen het Indisch Platform en het ministerie van VWS. Uiteindelijk heeft de staatssecretaris op 27 januari 2004 in een brief aangegeven dat geleden individuele schade als gevolg van de Bersiap niet tot het beleid inzake het naoorlogs rechtsherstel hoort en niet binnen het onderzoeksprogramma past. Voorts gaf de staatssecretaris in deze brief aan dat er geen juridische gronden zijn voor het aansprakelijk stellen van de Nederlandse overheid voor de schade die is veroorzaakt tijdens de Bersiap. Hoe is de staatssecretaris tot de conclusie gekomen dat individueel rechtsherstel niet onderzocht dient te worden? Wie heeft haar daarin wetenschappelijk geadviseerd?

De heer Rijpstra vraagt zich af of er op een goede wijze is gecommuniceerd met alle betrokkenen. Er is tenslotte onderzoek naar rechtsherstel van geleden schade tijdens de Bersiap-periode toegezegd, waarna het jaren heeft geduurd voordat duidelijk werd dat dit onderwerp buiten het breed historisch onderzoek zou blijven. De heer Rijpstra constateert dat er hoge verwachtingen zijn gewekt die in de brief van 27 januari 2004 hard onderuit zijn gehaald.

De heer **De Wit** (SP) merkt op dat het kleiner worden van de groep oorlogsgetroffenen en de groter wordende afstand tot de oorlog leiden tot problemen in de Wubo-procedures. De staatssecretaris meent dat de causaliteitsproblematiek kan worden ondervangen met een beroep op de hardheidsclausule, terwijl dit volgens het Indisch Platform niet altijd een oplossing is. Vooral het overleggen van objectief medische gegevens leidt tot problemen. Rechtvaardigt de historische situatie zo'n zware causaliteits-eis? Tenslotte is het bijna onmogelijk om vandaag te dag het bewijs te leveren dat iemand in 1946 had kunnen overleggen.

De strenge eisen die het Duitse fonds stelt, leiden ertoe dat na een lange procedure maar een klein deel van de aanvragen van Nederlandse ex-dwangarbeiders gehonoreerd wordt. Worden er door doorverwijzing naar het Duitse fonds via de Stichting Burger-oorlogsgetroffenen (SBO) niet te hoge verwachtingen gewekt? Bovendien dient er het nodige verbeterd te worden aan de duur van de procedure en de communicatie door de IOM.

Van de 100 000 nog in leven zijnde ex-dwangarbeiders heeft een vijfde een claim ingediend bij het Duitse of Oostenrijkse fonds. Van die aanvragen wordt maar een klein aantal gehonoreerd. Voor de overgrote meerderheid van de ex-dwangarbeiders heeft derhalve nooit enige vorm van eerherstel plaatsgevonden. Een monument volstaat hiertoe niet. De heer De Wit vindt dat Nederland een gebaar moet maken naar de ex-dwangarbeiders. Ook de Nederlandse overheid heeft tenslotte een rol gespeeld bij de tewerkstelling van dwangarbeiders door bijvoorbeeld bevolkingsregisters ter beschikking te stellen. Vervolgens kan een poging worden ondernomen om het door Nederland uitgekeerde bedrag te verhalen op onder andere Duitsland.

De VEBO heeft naar voren gebracht dat een aanzienlijke groep mensen nu nog problemen ondervindt van de hongerwinter. De heer De Wit is

daarom van mening dat ook deze oorlogsgetroffenen in aanmerking moeten komen voor een vergoeding.

De heer **Nawijn** (LPF) vindt dat de gang van zaken rond het breed historisch onderzoek door het NIOD geen schoonheidsprijs verdient. Er zijn te hoge verwachtingen gewekt en het heeft ontbroken aan goede communicatie. Waarom wordt het onderzoek naar eerherstel van slachtoffers van de Bersiap-periode niet opgenomen in de tweede deelstudie van het NIOD?

Hoe ziet de staatssecretaris de afbouw van de PUR en het overbrengen van het takenpakket, inclusief de immateriële hulp, naar de SVB? De heer Nawijn verwacht dat een dergelijke overdracht van taken tot problemen zal leiden omdat de PUR betaald wordt naar rato van de afgeleverde producten. Nu het aantal aanvragen bij de PUR afneemt, vindt de heer Nawijn het tijd om belangenorganisaties te vragen hoe zij de afhandeling hebben ervaren. Dit is ook van belang in het kader van de verwerking van leed. Is de staatssecretaris bereid hiervan een overzicht, vergezeld van haar reactie daarop, naar de Kamer te sturen?

De herinnering aan de Tweede Wereldoorlog moet levend worden gehouden, ook onder de jeugd. Onderwijs over dit onderwerp is van groot belang en de beslissing of de Tweede Wereldoorlog wordt opgenomen in het curriculum mag dan ook niet aan scholen zelf worden overgelaten. Heeft de staatssecretaris hierover contact met de minister van Onderwijs? Gezien de trage afhandeling van aanvragen van ex-dwargarbiders bij het Duitse fonds, moet de staatssecretaris bezien of het soelaas biedt om de afwikkeling van aanvragen over te dragen aan Nederland.

### **Het antwoord van de staatssecretaris**

De **staatssecretaris** benadrukt dat zij streeft naar rust op het terrein van de wetten voor oorlogsgetroffenen. Het wettelijke stelsel van pensioenen en uitkeringen heeft zijn doel grotendeels bereikt en gaat de komende jaren zijn laatste fase in. De staatssecretaris overlegt met betrokken uitvoeringsorganisaties over het opsporen van vergeten groepen. Gezien de voor betrokkenen belastende toelatingsprocedure is echter voorzichtigheid geboden. Professionele hulpverlening wordt hierbij nadrukkelijk betrokken. Omdat ook de organisaties voor oorlogsgetroffenen kleiner worden, stimuleert VWS waar mogelijk samenwerking. De zorg voor allen die zijn of nog worden toegelaten tot de wetten voor oorlogsgetroffenen, blijft gegarandeerd.

Het geven van voorlichting over de Wubo door de eerstelijnsgezondheidszorg vindt de staatssecretaris een goede gedachte. Zij zal nagaan wat de mogelijkheden hiervoor zijn. Voorwaarde is wel dat er voldoende kennis en kunde aanwezig is in de eerste lijn om invulling te geven aan deze taak.

De Duitse overheid en het Duitse bedrijfsleven hebben in 2000 de handen ineengeslagen en een fonds opgericht om schadevergoeding te betalen aan mensen die onder erbarmelijke omstandigheden voor de bezetter hebben moeten werken. Inmiddels zijn de 16 308 meest kansrijke van de 20 175 ingediende Nederlandse aanvragen behandeld door de IOM en hebben 2804 getroffen een uitkering ontvangen. De staatssecretaris heeft de IOM gevraagd waarom de procedures zoveel tijd in beslag nemen, binnen welke termijn de uitkeringen verstrekt zullen zijn en of de afhandeling versneld kan worden.

De IOM heeft hierop laten weten dat er uit 50 landen ongeveer 400 000 aanvragen zijn ingediend, veel meer dan men verwachtte. De werkdruk bij de IOM is enorm. Bovendien gaan de eventuele extra kosten die worden gemaakt om de procedures te versnellen, ten koste van het uit te keren bedrag. Duitsland heeft namelijk van tevoren bepaald dat de uitvoeringskosten moeten worden betaald uit het beschikbaar gestelde bedrag.

Inmiddels is 80% van de aanvragen behandeld en het streven van de IOM is erop gericht de uitkering van de eerste tranche eind 2004 te hebben afgerond. De tweede tranche wordt in het voorjaar van 2005 uitgekeerd. In verband met bezwaarprocedures zal de regeling naar verwachting in 2006 helemaal kunnen worden afgerond.

De procedures lopen vooral uit doordat de Duitse stichting die het fonds beheert, strenge criteria hanteert. Alleen mensen die tijdens de gedwongen tewerkstelling in een concentratiekamp zaten of onder vergelijkbare omstandigheden gevangenen hebben gezeten, komen in aanmerking voor een uitkering. Naar aanleiding van de aanvragen heeft de IOM voorgesteld enkele specifieke locaties waar dwangarbeid is verricht onder de regeling te brengen. Het duurt echter lang voordat de stichting daarover een besluit neemt. De IOM is nu bovendien bezig met de meer complexe aanvragen waarvoor archiefonderzoek verricht moet worden. Ook dat kost veel tijd. Verder zijn de complexe verstrekking van de tweede tranche en de wettelijke termijn voor het indienen van bezwaar vertragende factoren.

De staatssecretaris vindt het geen optie om zelf bedragen uit te keren aan ex-dwangarbeiders en vervolgens een claim in te dienen bij het Duitse fonds. De Nederlandse regering moet zich niet mengen in de uitkering van schadevergoeding door de Duitse overheid en het Duitse bedrijfsleven. Zou Nederland hiertoe echter toch overgaan, dan zouden zich dezelfde problemen voordoen bij de toepassing van de criteria. Het vereiste overleg met Duitsland en het opzetten van een beoordelende en uitkerende instantie, zouden bovendien meer tijd vergen dan wanneer de IOM en de Duitse stichting hun werk konden afmaken. Om de druk op de personele bezetting van de IOM te verlichten, zal de staatssecretaris de IOM hulp aanbieden van een aantal Nederlandse medewerkers bij de administratieve afhandeling. Zij zal de Kamer berichten over de reactie op dit voorstel. Momenteel is er al een Nederlandse helpdeskmedewerker werkzaam bij de IOM om Nederlandse aanvragers in hun eigen taal te informeren over de stand van zaken.

Er is vaker gediscussieerd over een eenmalige tegemoetkoming voor ex-dwangarbeiders. Het uitkeren van een tegemoetkoming op grond van aspecten als ondergaan leed of terugkeer en opvang in Nederland zou een onbedoelde precedentwerking kunnen hebben. Deze aspecten gelden namelijk in meer of mindere mate voor alle groepen oorlogsgetroffenen. In opdracht van VWS voert het NIOD een breed historisch onderzoek uit naar de herschikking van de Indonesische samenleving. De opdracht richt zich in het bijzonder op de sociale en economische gevolgen van de Japanse bezetting en de daaropvolgende Bersiap- en revolutietijd alsmede het dekolonisatieproces voor de verschillende bevolkingsgroepen in de verschillende regio's in Nederlands Indië/Indonesië. Bij het onderzoek wordt de Bersiap-periode betrokken, maar niet de individueel geleden schade. Hiermee is op zorgvuldige wijze invulling gegeven aan eerder met het Indisch Platform gemaakte afspraken. Het onderzoeksprogramma in zijn geheel zal naar verwachting in 2006 zijn afgerond. De deelonderzoeken naar de financiële afwikkeling van oorlog en dekolonisatie zullen naar verwachting al beschikbaar komen in het najaar van 2004.

De staatssecretaris is ervan overtuigd dat tijdens besprekingen met het Indisch Platform geen andere verwachtingen zijn gewekt omtrent omvang en inhoud van het onderzoek. Dat neemt niet weg dat het Indisch Platform het oneens is met de beslissing van VWS om het individueel rechtsherstel geen onderdeel te laten uitmaken van het onderzoek. Het door het vorige kabinet gemaakte Gebaar was bedoeld als een afronding van financieel rechtsherstel en dat is destijds helder gecommuniceerd. Desondanks is de staatssecretaris bereid de briefwisseling van de afgelopen jaren met het Indisch Platform kritisch te controleren op consistentie. Het is goed voorstelbaar dat mensen moeite hebben met het feit dat

alleen inwoners van Nederland een Wubo-aanvraag mogen indienen. Om onrust binnen de doelgroepen en slepende trajecten te voorkomen, wil zij echter niet meer sleutelen aan de wetten voor oorlogsgetroffenen. De PUR heeft de mogelijkheid om Nederlanders die in het buitenland wonen, via een omweg onder de Wubo te brengen. Voorwaarde hiervoor is dat het niet toepassen van de wet voor deze personen een klaarblijkelijke hardheid is en daarbij moet het gaan om onbillijkheden van overwegende aard in niet-voorzien individuele gevallen. De staatssecretaris zal op korte termijn overleg voeren met de PUR over het gebruik van deze bevoegdheid en eventuele nadere invulling van deze clausule. Het ontstaan van rechtsongelijkheid moet echter worden voorkomen. Er zal in den brede worden gekeken naar de problematiek rond het aantonen van causaliteit. Daarbij zullen de suggesties van een brede consultatieronde over de toekomst van de wetsuitvoering en vereenvoudiging van de regelgeving worden betrokken, maar ook hier moet worden gewaakt voor rechtsongelijkheid. De staatssecretaris zal binnen een half jaar rapporteren aan de Kamer. Zij heeft ambtelijk goed contact met alle organisaties voor oorlogsgetroffenen en deze zijn betrokken bij de nieuwe beleidsagenda. Zij zal kijken of de organisaties behoefte hebben aan een evaluatie.

Ook de staatssecretaris maakt zich zorgen over de stijging van het aantal meldingen van antisemitische incidenten. Het vorige kabinet heeft een aantal maatregelen genomen om dergelijke incidenten te voorkomen en te bestrijden. Daarnaast heeft het kabinet aanvullende maatregelen genomen. Er zal aansluiting worden gezocht bij de bestrijding van discriminatie in zijn geheel. Ook discriminatie van homoseksuelen zal daarbij aan bod komen.

Scholen kunnen lesmateriaal opvragen over de jodenvervolgung tijdens de Tweede Wereldoorlog bij de oorlogs- en verzetsmusea en de herinneringscentra. VWS heeft subsidie uitgekeerd voor het ontwikkelen van lesmateriaal dat aansluit bij de behoeften en beleefde werkelijkheid van jongeren. Voor het projectenbeleid jeugdvoorlichting Tweede Wereldoorlog stelt VWS jaarlijks 1,2 mln euro beschikbaar. In dat kader wordt vooral aandacht besteed aan verlies van vrijheid en andere grondrechten tijdens de Tweede Wereldoorlog waardoor jongeren zich beter bewust worden van het gevaar van vooroordelen. De staatssecretaris zal overleggen met de ambtgenoten van OCW over versterking van de relatie tussen het jeugdvoorlichtingsbeleid en het onderwijs.

De structurele subsidie aan de Landelijke Sinti-Organisatie is beëindigd teneinde de versnippering tegen te gaan van activiteiten die gericht zijn op maatschappelijke participatie van minderheden. Ook Forum is actief op dit terrein en daarom vindt de staatssecretaris dat dergelijke organisaties aansluiting moeten zoeken bij Forum. Zij heeft geprobeerd de korting op de subsidie voor de Stichting Pelita tot het minimum te beperken. Ook VWS moet echter voldoen aan de opgelegde bezuinigingstaakstelling. Over de expositie van de Staat der Nederlanden in Auschwitz is de staatssecretaris reeds in overleg en inmiddels is er geld geïnvesteerd in vernieuwing.

Slachtoffers van de hongerwinter hebben veel geleden. In termen van de Wubo betreft dit echter algemene oorlogsomstandigheden, terwijl de Wubo vereist dat een persoon in bijzondere mate is getroffen. De Centrale Raad van Beroep heeft onlangs een negatief advies uitgebracht over uitkering aan slachtoffers van de hongerwinter. De Kamer wordt hierover nader geïnformeerd.

Kamp Vught ontvangt een jaarlijkse exploitatiesubsidie van VWS en daarnaast heeft het in 2000 een aanzienlijke investeringsbijdrage ontvangen voor renovatie. De staatssecretaris gaat ervan uit dat Kamp Vught verstandig met deze gelden omgaat en zij is ervan overtuigd dat de subsidie een gezonde financiële basis mogelijk maakt. Daarom vindt zij het te betreuren dat het bestuur desondanks heeft besloten bepaalde

categorieën bezoekers een toegangsprijs te vragen. Zij zal dit principiële punt bespreken met het bestuur. Oud-gevangenen, nabestaanden en hun kinderen houden gratis toegang en hieruit spreekt respect voor het feit dat Kamp Vught ook een begraafplaats is en piëteit tegenover oud-kampbewoners en hun familieleden.

### **Nadere gedachtewisseling**

Mevrouw **Verbeet** (PvdA) heeft er begrip voor dat de staatssecretaris de afhandeling van aanvragen van ex-dwangarbeiders bij het Duitse fonds niet overneemt omdat dit niet de gewenste tijdwinst oplevert. Zij zou het toejuichen als Nederlandse ambtenaren de IOM gaan ondersteunen. De kosten hiervan komen toch niet ten laste van het fonds? Mevrouw Verbeet wijst erop dat de IOM telefonisch slecht bereikbaar is en dat de website niet goed toegankelijk is voor mensen die het Engels niet machtig zijn.

Mevrouw **Smilde** (CDA) is verheugd dat uit de vragen van de Kamer en de beantwoording van de staatssecretaris zorgvuldigheid ten opzichte van oorlogsgetroffenen blijkt.

De heer **Rijpstra** (VVD) is blij dat de staatssecretaris heeft toegezegd de briefwisseling van de afgelopen jaren met het Indisch Platform kritisch te analyseren en de Kamer en overige betrokkenen te informeren over haar conclusies. De staatssecretaris heeft duidelijk aangegeven dat individueel rechtsherstel inzake de Bersiap-periode niet aan de orde is en dat er geen onderzoek naar wordt ingesteld. Wellicht kan zij dit en de achterliggende motivering eveneens opnemen in de toegezegde brief.

De heer Rijpstra zou graag zien dat er in Nederland een nationaal historisch museum wordt opgezet, dat een rol kan spelen bij het overdragen van deskundigheid, gedenken, leren en onderzoeken. Wil de staatssecretaris dit opnemen met haar collega's van Cultuur en Onderwijs?

De heer **De Wit** (SP) is teleurgesteld over de reactie van de staatssecretaris inzake het onderzoek naar de Bersiap-periode. Is er precies onderzocht wat het gaat betekenen als de Bersiap-periode in het onderzoek wordt betrokken? Waarom kan dit niet op een aanvaardbare manier worden geregeld?

Voorals menen in en rond de grote steden in de Randstad hebben geleden onder de hongerwinter. Betreft dit algemene gevolgen van de oorlog of gaat het toch om een specifieke groep?

Het is verheugend dat de staatssecretaris de Kamer nader bericht over een aantal knelpunten met betrekking tot de Wubo. Zij trekt daar een half jaar voor uit, maar dat vindt de heer De Wit gezien de hoge leeftijd van de betrokkenen aan de ruime kant. Hij wil zo snel mogelijk duidelijkheid over causaliteit, objectief medische gegevens en de hardheidsclausule.

De heer **Nawijn** (LPF) vraagt de staatssecretaris nog eens te overleggen met het Indisch Platform over de Bersiap-periode.

De **staatssecretaris** benadrukt dat er over het onderzoek naar de Bersiap-periode geen verwachtingen zijn gewekt. Zij zal de problemen die zich met de Wubo voordoen, zo snel mogelijk in kaart brengen. In ieder geval moet dit binnen zes maanden lukken.

De hongerwinter werd in heel Nederland gevoeld, al werden bepaalde delen van het land zwaarder getroffen dan andere. De staatssecretaris voelt er niets voor om af te wijken van de ingeslagen beleidsrichting. Het nationaal historisch museum zal de staatssecretaris in het kabinet aan de orde stellen.

De ondervoorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,  
Van Oerle-van der Horst

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,  
Clemens